

HISTORISK TIDSKRIFT
(Sweden)

130:1 • 2010

MEDDELANDEN

Genusperspektiv i världshistorien (Sveriges kvinno- och genushistoriker), Göteborg 26–27 november 2009

Att vi befinner oss i en tid då världshistoria är på tapeten behöver ingen längre tveka om. Dessa dagar i slutet av november diskuterades världshistoria i olika tappningar på åtminstone två sammankomster, och Sveriges kvinno- och genushistorikers (SKOGH) årliga konferens i ett för årstiden typiskt gråmulet Göteborg var en av dem.

Ett sextiotal deltagare fick höra litteraturvetaren Stefan Jonsson inleda med ett föredrag om "A woman's place in the world order: a view from literature and art". Det finns två dominerande versioner av vad globalisering innebär, menade Jonsson: dels en som i det globala identifierar ett slags kulturellt smörgåsbord, öppet för alla att smaka av, och dels en som i stället finner en världsomspännande homogenisering styrd och dominerad av starka ekonomiska och sociala krafter. Med exempel från den vietnamfödda franska författaren Marguerite Duras och den grönländska konstnären Pia Arke sökte Jonsson att visa på möjligheten att överbygga och underminera den enkla dikotomin mellan ett hyllande av den globala mångfalden och ett förkastande av den påtvingade likheten.

Francisca de Haan, professor i genusvetenskap vid Central European University i Budapest, höll därefter ett föredrag om en föga känd internationellt inriktad kvinnoorganisation under rubriken "Studying the Women's International Democratic Federation: reflections on the challenges and limitations of researching a global women's organization". WIDF, med sina rötter i vänsterpolitik och feminism, var från 1950-talet den största globalt inriktade kvinnoorganisationen i världen med ett program som framför allt inriktades mot kvinnors rättigheter, barns villkor och fredsfrågor. de Haan utmanade historiker att gå bortom den egna nationens gränser i sin forskning, tydliggöra västcentrerade perspektiv, synliggöra hur världen ter sig från icke-hegemoniska utsiktspunkter, rannsaka sig själva angående sitt ansvar för de situationer människor i andra delar av världen lever i samt uppmärksamma globala orättvisor kvinnor emellan. Det är ingen liten utmaning, och en reflektion är att ett sådant program för forskning och undervisning förutsätter samarbeten och utmanar föreställningen om det ensamma, autonoma forskande subjektet.

Efter dessa matnyttiga inledningar vidtog sessioner med papers inom fyra områden: resor i tid och rum; sex, genus och världshistoria; arbete och kvinnorörelser i ett komparativt perspektiv samt globala möten. Att döma av de

sessioner jag hade möjlighet att bevista, förekom livliga samtal om allt från specifika detaljer till metodologiska och teoretiska frågor. I relation till konferenstemat ställdes till exempel frågan hur resan och reseskildringen förhåller sig till världen. Kan reseskildringens spänning mellan förfrämligande och igenkännande användas som en metodologisk språngbräda? Det påpekades också att – resan i all ära – ”de främmande” i dag inte längre bara är långt borta utan här. Det får konsekvenser för hur gränser upprättas och återskapas. De motsättningar mellan olika tolkningar av det globala som Stefan Jonsson pekade på återkom i diskussionerna om kvinnor som biståndsarbetare och missionärer eller som representanter för en kolonial administration. Behovet att se flera sidor samtidigt betonades.

Etnologen Birgitta Svensson talade vid fredagens plenarföredrag om den globalisering som sker inom nationalstaten och hur denna process påverkar exkludering och normering i relation till medborgarskap. Globalhistoria, menade hon, är könsblind, men den transnationella historien är det inte. Hon hävdade att globaliseringen i dag sker *inom* nationalstaten, och specifikt i stadslivet, där en globaliserad elit konstitueras på axlarna av ett proletariat av kvinnor från andra länder, som genom sitt arbete upprätthåller den finansiella sektorn. De städar, diskar, lagar mat och tillhandahåller sexuella tjänster, ofta utan ett tydligt medborgarskap och därmed också utan rättigheter och erkännande. Samtidigt kan dessa kvinnor ses som kreativa entreprenörer som skickar pengar till sina hemländer, pengar som blir en förutsättning för ekonomisk utveckling där. Svensson, liksom de andra föredragshållarna, sökte alternativa berättelser till globaliseringens stora berättelse. Detta kan ses som konferensens största utmaning, en utmaning som borde få konsekvenser för forskning beträffande såväl hur studier avgränsas som metodologisk reflektion och utveckling samt för vilka kontakter och samarbeten som behövs.

Konferensen avslutades med en nyttig påminnelse om hur det ser ut när det gäller svenska genusforskarens internationella publicering och genomslag, presenterad av Camilla Norrbin. Oavsett inställningen till nuvarande fördelningssystem och publiceringsstrategier, så torde man kunna enas om att svensk forskning har mycket att bidra med till det internationella samtalet om genushistoria och att det därför behövs flera goda satsningar för att möjliggöra detta.

Att SKOGH utvecklas som organisation kan illustreras av att, även om många gamla bekanta möttes kring kaffebordet, deltog också påtagligt många nya, yngre forskare, av bägge könen. En väl etablerad forskning om kvinnor i organisationer och arbetsliv samsades med queera och postkoloniala perspektiv. En spännande cocktail helt enkelt, och en som inte blev sämre av den sedvanligt underhållande konferensmiddagen, med allt från skabrosa skillingtryck till politiska sånger levererade av ”Vänsterkillekören”.

Gunlög Fur